

Sygn. akt I ACa 1447/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Gibiec
Sędziowie:	SSA Janusz Kaspryszyn (spr.) SSA Aleksandra Marszałek
Protokolant:	Katarzyna Rzepecka

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2014 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **J. K.**

przeciwko (...) **sp. z o.o. we W.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 2 sierpnia 2013 r. sygn. akt X GC 515/10

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla wyrok zaoczny Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 4 kwietnia 2011 r. i powództwo oddala oraz zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 8.980 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 grudnia 2010 r. powód J. K. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od strony pozwanej (...) Sp. z o.o. we W. kwoty 125.586,57 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Powód podniósł, że domaga się zapłaty od strony pozwanej odszkodowania z tytułu utraconych korzyści, których nie osiągnął z powodu niewykonania umowy w całości z winy strony pozwanej. Powód wskazał, że w związku z odstąpieniem od umowy z winy zamawiającego, na podstawie § 12 ust.2 pkt b w związku z § 10 ust. 1 umowy, uprawniony jest do naliczenia pozwanej kary umownej

w wysokości 10% wynagrodzenia netto, tj. w wysokości 169.194,83 zł. Powód podał, że wartość robót określona została w § 10 pkt 1 umowy na kwotę 1.691.948,33 zł. Ponadto wskazał, że na podstawie § 12 pkt 3 umowy uprawniony jest do żądania

od pozwanej zapłaty odszkodowania uzupełniającego ponad wysokość zastrzeżonych kar umownych stosownie do poniesionej szkody. Uzasadniając wysokość dochodzonej tytułem utraconych korzyści kwoty podał, że strony w § 7 pkt 1 umowy oraz w kosztorysie ofertowym, stanowiącym załącznik nr (...) do umowy ustaliły, że wykonawcy będzie przysługiwał zysk w wysokości 20% wartości robót.

W sytuacji pomniejszenia całkowitej wartości robót o wykonane przez powoda

prace przed odstąpieniem od umowy, zysk ten w razie wykonania umowy wynosiłby 294.781,40 zł (1.473.907,20 zł – wartość robót określona w umowie, pomniejszona

o kwoty wynikające z wystawionych i zaksięgowanych x 20 % = 294.781,40 zł). Powód wywodził, że przy uwzględnieniu kwoty 169.194,83 zł należnej z tytułu kary umownej, przysługujące mu odszkodowanie z tytułu nieuzyskanych korzyści na skutek niewykonania umowy w całości z winy pozwanej wynosi 125.586,57 zł, jako odszkodowanie uzupełniające do wysokości wykazanej szkody.

Wyrokiem zaocznym z dnia 4 kwietnia 2011 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu uwzględnił w całości powództwo i zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 125.586,57 zł wraz ustawowymi odsetkami od dnia 29 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu w wysokości 9.897 zł.

W sprzeciwie od wyroku zaocznego z dnia 4 kwietnia 2011 r. pozwana (...) Sp. z o.o. we W. wniosła o uchylenie wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania według spisu kosztów lub norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu utrzymał w całości w mocy wyrok zaoczny z dnia 4 kwietnia 2011 r., w którym zasądzono na rzecz powoda kwotę 125.586,57 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu w wysokości 9.897 zł.

Rozstrzygnięcie powyższe poprzedzone zostało ustaleniami i oceną prawną, szczegółowo przedstawionymi w uzasadnieniu wyroku. Z ustaleń tych wynika,

że 14 października 2008 r. strony zawarły umowę o roboty budowlane polegające na remoncie i modernizacji budynku biurowo-usługowego przy ul. (...) we W.. Strony ustaliły zakres prac, ich wartość, termin rozpoczęcia i zakończenia tych prac, a także wzajemne prawa i obowiązki. Jednym z obowiązków zamawiającej było informowanie wykonawcy o powstałych w trakcie wykonywania robót komplikacjach. Wykonawcy robót J. K. przysługiwać miało wynagrodzenie w wysokości 1.697.948,33 zł netto (kosztorys ofertowy, załącznik nr 2 do umowy), a zysk miał wynieść 20% wartości robót. W § 12 umowy strony zastrzegły, że w razie odstąpienia przez wykonawcę od umowy z winy zamawiającego, zamawiający zapłaci wykonawcy karę umowną w wysokości równoważności 10% całkowitego wynagrodzenia netto. Dodatkowo strony dopuściły możliwość dochodzenia odszkodowania uzupełniającego ponad wysokość kar umownych. W umowie sprecyzowano sytuacje, w których dopuszczalne będą zmiany w terminach zakończenia robót i ich poszczególnych etapów, zmiany w tym zakresie miały być wprowadzane, pod rygorem nieważności, w drodze pisemnych aneksów do umowy. Po zawarciu umowy, na zlecenie powoda sporządzono kosztorys uwzględniający wartość robót budowlanych z wyłączeniem wartości robót instalacyjnych.

Powód przystąpił do robót i na bieżąco zlecał sporządzanie kosztorysów powykonawczych. W grudniu 2008 r. podczas wykonywania robót, w piwnicy remontowanego budynku odsłonięto relikwitu muru partii fundamentowej średniowiecznej ściany granicznej, co skutkowało koniecznością dokonania zmian projektowych w prowadzonej inwestycji. W dniu 20 grudnia 2008 r. strony zgodnie postanowiły o wstrzymaniu robót na czas niezbędny do uzyskania przez pozwaną dokumentacji projektowej, strony oświadczyły też zgodnie, że wstrzymanie robót nie jest zawinione przez strony. Końcowy termin realizacji projektu miał zostać ustalony w drodze odpowiedniego aneksu do umowy z 14 października 2008 r.

W dniu 15 stycznia 2009 r. pozwana spółka zawarła z K. K. umowę, której przedmiotem było przeprojektowanie konstrukcji parteru budynku. Termin wykonania umowy oznaczono, zgodnie z propozycją strony pozwanej, na dzień 25 listopada 2009 r. K. K. mógł wykonać rysunki projektowe w ciągu około 3 tygodni. Tymczasem powód pozostawał w gotowości do podjęcia robót i był w posiadaniu remontowanego budynku, zajmował się zabezpieczeniem miejsca robót, w szczególności opłacał usługę ochrony obiektu. W dniu 21 kwietnia 2009 r. J. K. pisemnie zwrócił się do (...) Sp. z o.o. z prośbą o wskazanie informacji o terminie kontynuacji robót. Pismo odebrał przedstawiciel spółki zamawiającej w dniu 22 kwietnia 2009 r. W związku z brakiem reakcji na zapytanie, J. K. w dniu 24 kwietnia 2009 r. sporządził kolejne pismo, w którym wyznaczył pozwanej ostateczny termin (29 kwietnia 2009 r.) na złożenie oświadczenia o kontynuowaniu prac budowlanych i zastrzegł, że po jego bezskutecznym upływie będzie uprawniony do odstąpienia od umowy z winy zamawiającej. Termin upłynął bezskutecznie. W dniu 4 maja 2009 r. powód złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy. W dniu 1 lipca 2009 r. nastąpiło przekazanie obiektu. Natomiast w dniu 30 września 2010 r. powód wezwał stronę do naprawienia szkody w wysokości 125.586,57 zł, powstałej wskutek odstąpienia od umowy przez wykonawcę z winy zamawiającej. Równolegle J. K. wniósł przeciwko (...) Sp. z o.o. pozew o zapłatę kary umownej.

Dokonując oceny prawnej takiego stanu faktycznego, Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne. Strony łączyła scharakteryzowana w art. 647 k.c. umowa

o roboty budowlane. Strony nie ustaliły terminu zakończenia prac. Z umowy wynikało, że zmiany mogą być dokonywane wyłącznie w formie obustronnie podpisanego aneksu do umowy, a strony takiego aneksu nie podpisały. Strona pozwana zaniechała dopełnienia swojego obowiązku informowania wykonawcy

o komplikacjach w trakcie wykonywania robót. Zachowanie pozwanej spółki było w ocenie Sądu Okręgowego zawinione, gdyż czas niezbędny dla dostosowania projektu inwestycji wynosił kilka tygodni, a pozwana spółka zaproponowała projektantowi na wykonanie zlecenia odległy termin listopadowy. Powód prawidłowo wyznaczył termin na udzielenie informacji o wznowieniu prac. W ocenie Sądu Okręgowego zachowanie pozwanej nosiło znamiona zwłoki w podjęciu działań zmierzających do kontynuowania robót budowlanych i niewątpliwie było naruszeniem postanowień umowy stron, tym samym doszło do naruszenia postanowień umowy w postaci zawinionego niewykonania obowiązków informacyjnych. Zachowanie to skutkowało powstaniem szkody u powoda, pozostawał on bowiem w gotowości do podjęcia prac, a nadto utracił korzyści, które miał uzyskać w związku

z wykonaniem robót. Strony w umowie dopuściły dochodzenie roszczeń odszkodowawczych przewyższających karę umowną. W ocenie Sądu pierwszej instancji nie była przedmiotem sporu wysokość kary umownej. Sporny był natomiast zakres zleconych robót. Koszt robót został, w ocenie Sądu Okręgowego, jasno i zrozumiale ujęty w § 10 umowy stron. Podstawą prawną zasądzzonego roszczenia był przepis art. 471 k.c. Rozstrzygnięcie o odsetkach swoją podstawę znalazło w przepisach art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Na podstawie art. 347 k.p.c. wyrok zaoczny podlegał utrzymaniu w mocy.

Z rozstrzygnięciem nie zgodziła się strona pozwana i wniosła apelację.

W apelacji pozwana spółka podniosła następujące zarzuty:

I. naruszenia prawa materialnego, tj.:

1. art. 65 § 1 i § 2 k.c. i art. 354 § 1 k.c. w związku z treścią § 1 ust. 2 i 3 oraz § 6 ust. 1 umowy z dnia 14 października 2008 r. oraz projektu wykonawczego konstrukcji i w związku z art. 647 k.c., poprzez błędne przyjęcie, że przedmiotem wskazanej umowy było wykonanie kompletnych prac budowlanych w obiekcie pozwanego, tj. we W. przy ul. (...), tj. prac konstrukcyjnych, ale i także kompletnych prac instalacyjnych i wykończeniowych, podczas gdy określony w umowie przedmiot umowy odwoływał się do projektu wykonawczego konstrukcji, który stanowił o przedmiocie prac powoda, tj. wykonaniu prac budowlanych konstrukcyjnych w w/w obiekcie, a w konsekwencji nieuprawnione uznanie, że wartość kompletnych prac remontowych (tj. uwzględniających prace budowlane, które nie są pracami konstrukcyjnymi) stanowi o wysokości umownego wynagrodzenia powoda;

2. niezastosowanie w sprawie art. 647 k.c. w związku z art. 65 § 1 i 2 k.c. i art. 354 § 1 k.c. w związku z treścią § 7 umowy z dnia 14 października 2008 r. i błędne przyjęcie, że wynagrodzenie powoda za prace konstrukcyjne, wynikające z przedmiotu umowy, określonego projektem konstrukcyjnym, wynikające z przedmiotu umowy, określonego projektem konstrukcyjnym, określone w sposób kosztorysowy stanowiły wartość 1.691.948,33 zł, podczas gdy z treści kosztorysu z maja 2008 r. wynika wprost, że wynagrodzenie za prace konstrukcyjne kształtowało się najwyżej na poziomie 600.000 zł, zaś kosztorysu z października 2008r. była to kwota jeszcze mniejsza;

3. art. 65 § 1 i § 2 k.c. oraz art. 354 § 1 k.c. w związku z treścią umowy z dnia 14 października 2008 r., w szczególności § 15 ust. 2 i treścią porozumienia (notatki) z 20 grudnia 2008 r. poprzez:

a. błędną wykładnię praw i obowiązków zamawiającego wynikających z § 4 ust. 3 umowy i przyjęcie, że w kontekście powyższego postanowienia był on zobowiązany do informowania powoda o kontynuacji realizacji inwestycji, podczas gdy zapis ten dotyczył informowania o przewidywanych komplikacjach i utrudnieniach podczas wykonywania robót, a te nie były realizowane, gdyż zgodnie z treścią notatki (porozumienia) z dnia 20 grudnia 2008 r. zostały przez obie strony wstrzymane;

b. nieuwzględnienie tego porozumienia, tj. z dnia 20 grudnia 2008 r., jako zmiany umowy w zakresie obowiązku przedłożenia przez pozwanego dokumentacji zamiennej i terminu jego wykonania, a w konsekwencji błędne zastosowanie w sprawie art. 491 § 1 k.c. w zw. z § 15 ust. 2 i § 4 ust. 3 umowy i przyjęcie, że powód w sposób prawidłowy wezwał pozwanego do wykonania świadczenia wzajemnego i po bezskutecznym upływie wyznaczonego odpowiedniego terminu skutecznie od umowy odstąpił z jego winy,

a w konsekwencji błędne zastosowanie art. 483 w zw. z art. 471 k.c. poprzez przyjęcie, że odstąpienie od umowy a w konsekwencji naliczenie kary umownej nastąpiło z winy pozwanego, jak i art. 483 k.c. w zw. z § 12 ust. 2 lit. b umowy poprzez przyjęcie, że zostały ustalone podstawy wyliczenia kary umownej, podczas gdy z § 7 umowy wprost wynikało, że wynagrodzenie powoda jest wynagrodzeniem kosztorysowym, i przyjęcie za właściwe zgłoszenia odszkodowania uzupełniającego i jego wysokości;

II. naruszenie przepisów postępowania cywilnego, tj.:

1. błąd w ustaleniach faktycznych:

a. polegający na przyjęciu, iż zakres prac objętych umową łączącą powoda i pozwanego zawierał załącznik do umowy, tj. wg oceny Sądu kosztorys ofertowy z maja 2008 r., podczas gdy w § 1 i § 6 umów, strony wprost wskazały, że zakres prac był określony w projekcie wykonawczym konstrukcji stanowiącym załącznik do umowy, a jedynie wyliczony (jeżeli chodzi o prace konstrukcyjne) według kosztorysu;

b. polegający na przyjęciu, iż zakresem prac objęte były kompleksowe roboty budowlane, tj. zarówno konstrukcyjne, jak i instalacyjne i wykonawcze, tj. wszystkie prace wskazane w kosztorysie inwestorskim z maja 2008 r., podczas gdy zgodnie z postanowieniami § 1 i § 6 umowy powód zobowiązany był wykonać prace objęte w przekazanym mu projekcie wykonawczym konstrukcji, tj. prace konstrukcyjne,

c. w odniesieniu do dokumentu umowy (w szczególności § 7), jak i zeznań powoda złożonych na posiedzeniu w dniu 19 lipca 2013 r., z których dowodów jednoznacznie wynika, iż wynagrodzenie powoda miało charakter kosztorysowy i tak strony rozliczały w toku realizacji umowy o pracę powoda pominięcie w tym zakresie spójnych z powyższymi dowodami zeznań pozwanego z rozprawy z dnia 4 kwietnia 2013r.,

d. polegający na przyjęciu, że sporządzony przez M. G. kosztorys opatrzony datą 15.10.2008r. nie obejmował prac instalacyjnych,

a tylko kalkulację wartości robót budowlanych i w tym zakresie zupełne pominięcie treści tego kosztorysu w zakresie rodzaju prac nim objętych,

e. do treści umowy o dzieło z dnia 15 stycznia 2009 r. i wskazanego tam terminu realizacji tej umowy, tj. ustalonego na 25 listopada 2009 r.;

2. naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, w odniesieniu do:

a. treści umowy wiążącej strony, tj. z 14 października 2008 r., projektu wykonawczego konstrukcji oraz kosztorysu ofertowego z maja 2008 r. – poprzez przyjęcie, że strony ustaliły, iż świadczenie powoda wynikające z tej umowy polegać ma na kompleksowym wykonaniu wszystkich robót, w tym instalacyjnych i wykończeniowych, podczas gdy z powyższych dokumentów wynika wprost, że ograniczało się ono wyłącznie do wykonania robót budowlanych w części konstrukcyjnej,

b. treści kosztorysu inwestorskiego z dnia 15 października 2008 r. i przyjęciu, że zawierał on wyłącznie prace konstrukcyjne, podczas gdy wprost wynika z niego, że zawierał znacznie szerszy katalog prac, w tym instalacyjnych i wykończeniowych,

c. zeznań pozwanego – P. O., poprzez uznanie je za niewiarygodne, nawet w tych zakresach, które pozostają zbieżne z zeznaniami innych świadków i strony powodowej, a dokonanie oceny zeznań P. O. poprzez pryzmat wyjaśnienia przez niego w drodze procesowej okoliczności złożenia podpisu pod pismem z dnia 24 kwietnia 2009r., poprzez opinię biegłego,

Apelujący zarzucił ponadto nierozpoznanie istoty sprawy – poprzez wskazane wyżej naruszenia prawa materialnego i procesowego, błędy w ustaleniach faktycznych, odnoszące się w szczególności do zakresu prac, jakie miał wykonywać powód – z uwagi na błędną kwalifikację przedmiotu umowy wiążącej strony do umowy, które według Sądu określały zakres prac i brak odniesienia się w wyroku do podstawowego dokumentu, jakim był przecież wskazany w § 1 umowy projekt wykonawczy konstrukcji, co przy konstrukcji umowy o roboty budowlane
Jest kwestią zasadniczą.

W ten sposób formułując zarzuty, strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia poprzez uchylene wyroku zaocznego z 4 kwietnia 2011r. wydanego w sprawie X GC 515/10 i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów procesu z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Powód wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny dodatkowo ustalił, co następuje:

Między J. K. a (...) Sp. z o.o. toczyło się postępowanie przed Sądem o zapłatę kary umownej z tytułu odstąpienia do umowy o roboty budowlane z dnia 14 października 2008 r. Postępowanie toczyło się przed Sądem Apelacyjnym we Wrocławiu pod sygnaturą akt I ACa 979/13 i zostało zakończone prawomocnym rozstrzygnięciem. Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia

23 grudnia 2013 r. uwzględnił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego, uchylił wyrok zaoczny Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia

20 sierpnia 2010 r. i w całości oddalił powództwo J. K., uznając żądanie o zapłatę kary umownej za nieuzasadnione.

W uzasadnieniu wyroku z 23 grudnia 2013r., Sąd Apelacyjny stwierdził, że powód nie miał podstaw do odstąpienia od umowy z dnia 14 października 2008 r. z winy pozwanej w oparciu o przepisy art. 491 k.c. w zw. z § 15 umowy. Wyznaczony stronie pozwanej przez powoda czterodniowy termin do złożenia oświadczenia

o kontynuowaniu prac budowlanych nie był odpowiedni w rozumieniu przepisu

art. 491 k.c., a nadto powód nie wykazał, że pozwana w ogóle otrzymała pismo z wezwaniem przed upływem terminu, tj. przed 29 kwietnia 2009 r. W związku z tym nie sposób uznać zachowania pozwanej za zawinione i skutkujące obciążeniem jej karą umowną. Ciężar wykazania tych okoliczności, zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał na powodzie. Już powyższe skutkowało oddaleniem powództwa. Niezależnie od powyższego Sąd Apelacyjny dokonał oceny zachowań pozwanej w kontekście ustalenia, czy powód był uprawniony do odstąpienia od umowy z winy pozwanej, na co wskazywał powód. Działanie to – zdaniem Sądu – nie mogło być uznane za zawinione, ani za skutkujące obciążeniem pozwanej karami umownymi. Sąd Apelacyjny ustalił bowiem, że w dniu 1 lipca 2009 r. strony zawarły porozumienie o wzajemnym rozliczeniu i wygaszeniu umowy, tym samym to wówczas doszło do zgodnego rozwiązania umowy. Powód składając oświadczenie o odstąpieniu od umowy, powoływał się jedynie na brak informacji co do kontynuowania robót i domagał się ich rozliczenia oraz sporządzenia protokołu przekazania, a to strony zgodnie uczyniły w lipcu 2008 r. Zatem nie można było przyjąć, że powód skutecznie odstąpił od umowy pismem z dnia 4 maja 2009 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego działania strony pozwanej, podejmowane w okresie od grudnia do dnia 4 maja 2009 r. w żadnym razie nie mogą być zakwalifikowane jako zawinione. Pozwana spółka niezwłocznie zawarła umowę o prace projektowe, poinformowała powoda, że prace te do końca maja nie mogą być wznowione. Uzasadnione natomiast było wyznaczenie odległego terminu na przeprojektowanie inwestycji, prace projektowe mogły być wykonane w ciągu około 6 tygodni, ale przed ich rozpoczęciem projektant miał też do wykonania inne zlecenia, a nadto wznowienie robót budowlanych wymagało jeszcze innych uzgodnień i pozwoleń.

Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się zawinionych działań strony pozwanej, tym samym wykluczył też zaistnienie zwłoki. Strony umówiły się na przerwanie robót na czas niezbędny do uzyskania dokumentacji. W notatce strony ustaliły zgodnie, że końcowy termin oddania obiektu będzie ustalony w aneksie do umowy. Rzeczą stron było więc, by taki aneks został sporządzony, skoro pierwotny termin zakończenia robót upływał z końcem kwietnia 2009 r. Powód winien był zatem wystąpić z propozycją zawarcia aneksu do umowy i domagać się jego podpisania, bo taki obowiązek strony przyjęły w notatce. Ponadto do końca kwietnia 2009 r. nie upłynął jeszcze termin do sporządzenia dokumentacji, co z kolei uprawniało pozwanego do tego, że nie mógł on udzielić konkretnej oczekiwanej przez powoda odpowiedzi co do wznowienia robót. Obie strony nie przystąpiły do aneksowania umowy. Podkreślił Sąd, że o zwłoce można byłoby mówić tylko wtedy, gdyby pozwana bez uzasadnionego powodu odmawiała dokonania czynności. A nadto brak konkretnej informacji o dacie wznowienia robót do dnia 4 maja 2009 r. nie może być utożsamiany z nieinformowaniem powoda o utrudnieniach w wykonywaniu prac. W konsekwencji skoro brak zwłoki po stronie pozwanej, to powód nie mógł skutecznie odstąpić od umowy w oparciu o przepis art. 491 k.c.

Sąd Apelacyjny odniósł się także do wysokości ustalonej w umowie stron kary umownej i stwierdził, że strony zastrzegły karę umowną w wysokości 10% całkowitego wynagrodzenia powoda netto, ale nie od umownej wartości robót wskazanych w § 10 umowy. Powodowi zlecono wykonanie robót budowlanych – konstrukcyjnych z wyłączeniem robót instalacyjnych, a wymieniony w umowie kosztorys obejmował całokształt prac.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja była zasadna i podlegała uwzględnieniu.

Zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy miała okoliczność, że między powodem a stroną pozwaną toczyło się już i zostało prawomocnie rozstrzygnięte postępowanie przed Sądem o zapłatę kary umownej z tytułu odstąpienia od umowy zawartej w dniu 14 października 2008 r. (sprawa o sygnaturze akt I ACa 979/13).

Niniejsze postępowanie toczy się natomiast o odszkodowanie przewyższające wysokość tejże kary umownej. Nie może bowiem ująć uwadze, że w sprawie

o sygnaturze akt I ACa 979/13 podstawą rozstrzygnięcia było żądanie zapłaty kary umownej oparte na treści § 12 ust. 2 lit. b umowy (k.23) z tytułu odstąpienia

od umowy przez powoda z winy pozwanego. Natomiast w aktualnie rozpoznawanej sprawie powód domaga się odszkodowania określonego jako odszkodowanie uzupełniające ponad tę karę umowną (której dotyczył spór w sprawie I ACa 979/13), stosownie do poniesionej szkody (§ 12 ust. 3 umowy). W postępowaniu o zapłatę kary umownej Sąd oddalił powództwo, uznając roszczenie za nieuzasadnione i ta okoliczność nie mogła pozostać obojętna dla wyniku rozpoznawanej aktualnie sprawy. Należy zauważyć, że zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i Sąd, który je wydał, lecz również inne Sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Z przepisu tego wynika, że podmioty w nim wskazane nie mogą negować faktu istnienia prawomocnego orzeczenia i jego

treści (wyrok Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2005 r., IV CK 663/04). Istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy ma pojęcie pozytywnego (materialnego) skutku prawomocności. W nowej sprawie toczącej się między tymi samymi stronami, ale o inny przedmiot, może zachodzić skutek pozytywny prawomocności (materialny) polegający na tym, że rozstrzygnięcie zawarte

w prawomocnym orzeczeniu stwarza stan prawny regulujący daną kwestię.

Sąd rozpoznający nową sprawę między tymi samymi stronami zobowiązany jest przyjąć, że dana, powtarzająca się w tych sprawach kwestia prawna kształtuje się tak, jak wynika to z wcześniejszego prawomocnego wyroku (wyrok SN z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 452/06, wyrok SN z dnia 8 czerwca 2005 r., V CK 702/04, wyrok SN z dnia 12 maja 2006 r., V CSK 59/06, wyrok SN z dnia 13 kwietnia 2005 r., IV CK 663/04, wyrok SN z dnia 18 czerwca 2009 r., II CSK 12/09, wyrok SN z dnia

24 października 2013 r., IV CSK 62/13). Jeżeli dane zagadnienie pojawia się

w kolejnej sprawie, nie podlega ona ponownemu badaniu. Pozytywny skutek rzeczy osądzonej stwarza, więc nie tylko zakaz dokonywania ustaleń sprzecznych

z wcześniej osądzoną kwestią, ale także zakaz prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego.

Z tych też względów, w razie prawomocnego uwzględnienia części roszczenia o spełnienie świadczenia z tego samego stosunku prawnego

w procesie dotyczącym spełnienia reszty świadczenia Sąd nie może w tych

samych okolicznościach prawnych i faktycznych orzec odmiennie o zasadzie odpowiedzialności strony procesu (uchwała SN z 29 marca 1994 r., III CZP 29/94). Sprzeciwia się temu bowiem przepis art. 365 § 1 k.c., ustanawiający stan związania prawomocnym orzeczeniem nie tylko stron i Sądu który je wydał, lecz również

innych Sądów (wyrok SN z dnia 14 maja 2003 r., I CKN 263/01, IC 2004, nr 3, s. 45, uchwała SN z 5 lipca 1995 r., III CZP 81/95, OSNC 1996, nr 11, poz. 195). Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 29/94, istnienie prawomocnego wyroku co do udzielenia ochrony prawnej określonego prawu podmiotowemu przekreśla możliwość rozbieżnego ocenienia zasadności roszczenia wynikającego z tego prawa, jeżeli występują te same okoliczności. Odmienne stanowisko, a zatem dopuszczające rozbieżność orzeczeń sądowych, byłoby zaprzeczeniem społecznie pożądanym i oczekiwanych reguł ochrony prawnej i naruszeniem zasady zaufania do organów wymiaru sprawiedliwości (wyrok SN z dnia 24 października 2013 r., IV CSK 62/13).

Mając na uwadze powyższe, należy zwrócić uwagę, że związanie stron

i Sądów polega na związaniu dyspozycją zawartą w sentencji wyroku skonkretyzowanej, zindywidualizowanej, trwałej normy prawnej wywiezionej

przez Sąd orzekający z norm generalnych i abstrakcyjnych zawartych w przepisach prawnych. Inne Sądy są związane prejudycjalnie, czyli nie mogą dokonywać odmiennie niż zawarta w prejudykacie oceny prawnej roszczenia, ale także nie mogą dokonywać odmiennych ustaleń faktycznych, a to z uwagi na aspekt związania stron prejudykatem (zob. P. Telenga, Komentarz aktualizowany do art.365 Kodeksu postępowania cywilnego, Lex 2013). O rozstrzygnięciu prejudycjalnym należy

więc mówić, kiedy w sprawie występują te same strony, z czym mamy do czynienia

w niniejszej sprawie, a nadto gdy pomiędzy prawomocnym orzeczeniem a rozpoznawaną sprawą zachodzi szczególny związek, który oddziałuje na rozstrzygnięcie w toczącej się sprawie. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w rozpoznawanej sprawie zaistniała taka sytuacja, ponieważ powód domagał się zapłaty nadwyżki odszkodowania przekraczającego karę umowną. Zatem roszczenia o odszkodowanie i o zapłatę kary umownej mają swoje źródło w tym samym stosunku prawnym, a nawet w tym samym paragrafie umowy łączącej strony. Kara umowna stanowiła zryczałtowaną część odszkodowania, zaliczaną na poczet odszkodowania. Jeżeli nie wyczerpywałaby ona całości odszkodowania, otwierała się droga dla powoda do dochodzenia różnicy na zasadach ogólnych (zob. § 12 ust. 2 i 3 umowy). Skoro Sąd w innym postępowaniu zakończonym już prawomocnym wyrokiem uznał, że nie służyła powodowi kara umowna, to nie może mu także przysługiwać odszkodowanie stanowiące nadwyżkę nad tą karą umowną. Kara umowna określona w umowie ma charakter zaliczalny, czyli w pierwszej kolejności powodowi przysługuje roszczenie o jej zapłatę, a dopiero gdyby się okazało, że zasądzona (uznana) kara umowna nie pokrywa całej szkody, powodowi przysługiwałoby roszczenie o zapłatę uzupełniającego odszkodowania. W konsekwencji wobec braku podstaw do zasądzenia kary umownej, powodowi nie przysługuje również odszkodowanie uzupełniające, które mogło stanowić wyłącznie uzupełnienie kary (vide: § 12 ust. 3 w zw. z § 12 ust. 2 umowy).

Sąd Apelacyjny, uwzględniając prawomocne orzeczenie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wydane w sprawie o sygnaturze akt I ACa 979/13 i kierując się jego prejudycjalnym charakterem, orzekł w niniejszej sprawie o uwzględnieniu apelacji i oddaleniu powództwa w całości. Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowi przepis art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 347 k.p.c. oraz art. 365 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu zakresu i podstawy zgłoszonego żądania oraz treści łączącej strony umowy (w szczególności § 12 tejże).

O kosztach postępowania przed Sądem pierwszej orzeczono na podstawie art. art. 98 k.p.c. uznając, że usprawiedliwione koszty pozwanego, to kwota 3.600 zł (na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu; t.j. Dz. U. 2013 r., poz. 490).

Następstwem rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego w zakresie żądania głównego (w wyniku rozpoznania apelacji pozwanego) było orzeczenie o kosztach postępowania przed Sądem drugiej instancji. O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c., uznając, że usprawiedliwione koszty pozwanego, to kwota 2.700 zł (na podstawie § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu; t.j. Dz. U. 2013 r., poz. 490) oraz poniesiona opłata sądowa od apelacji – 6.280 zł.

Wobec powyższego – na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. – orzeczono jak w wyroku.

KP